

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЦІНОУТВОРЕННЯ ЗОЛОТА В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

<http://doi.org/10.23939/smeu2020.02.181>

© Двудіт З. П., Омелянчук А. Б., 2020

Проаналізовано динаміку дохідності золота на світовому ринку за період 2010–2020 рр. Також розглянуто обсяги попиту на дорогоцінний метал за різними секторами ринку за II квартал 2019–2020 рр. та визначено чинники впливу на ціноутворення золота. Виокремлено переваги золота для інвесторів на противагу нестабільним валютам та цінним паперам під час кризи внаслідок епідемії COVID-19. Проаналізовані обсяги золотовалютних резервів України з кінця 2019 р. по вересень 2020 р. Зроблено висновки щодо основних тенденцій ціноутворення золота в умовах пандемії.

Ключові слова: ціноутворення, фінансові активи, пандемія, золотовалютні резерви, економічна криза, економічні наслідки, золото, дорогоцінні метали.

Постановка проблеми

У зв'язку з загрозою поширення захворюваності та летальних наслідків пандемії COVID-19 серед іншого, уряди запровадили зупинку кордонів, обмеження на поїздки та карантин у країнах, що викликало страх перед економічною кризою та рецесією. В умовах уповільнення економіки Китаю з перебоями у виробництві було порушено функціонування глобальних ланцюгів постачань. Компанії у всьому світі, незалежно від розміру, почали відчувати скорочення виробництва. Обмеження транспорту між країнами ще більше уповільнило глобальну економічну діяльність. Найгірше, що певна паніка серед споживачів та фірм спотворила звичні моделі споживання та створила аномалії на ринку. Світові фінансові ринки також реагували на зміни, а світові фондові індекси різко падали [1, с. 45–53].

В даний момент політика світових держав зараз спрямована на боротьбу з пандемією. Для цього вводяться великі фінансові та монетарні стимули для підтримання економіки. На тлі цих рішень обсяги виробництва знижуються, а фіскальні витрати, навпаки, зростають, тому роль фіатних грошей може опинитися під загрозою, а золото за таких умов виглядатиме надійнішим активом [2]. Постає необхідність детальнішого вивчення проблеми економічних наслідків впливу пандемії (COVID-19) на окремі аспекти фінансово-грошової системи України та провідних країн світу.

Актуальність дослідження

Золото як один з перших дорогоцінних металів, що були відомі людству, і донині посідає важливу позицію в економічній системі будь-якої з країн світу, адже воно є резервним активом та способом уникнення фінансових ризиків, страховкою від невизначеності. В умовах пандемії золото набуває неабиякої ролі, адже за нестабільності фінансової системи в більшості провідних країн світу воно є гарантією стабільності валют, страхування від інфляції.

Необхідно зауважити, що згідно з останніми дослідженнями зарубіжних фахівців [3–4] дохідність золота на ринку за останні 40 років перевищує дохідність як інших активів загалом (дохідність цінних паперів зросла у 12 разів, нафти – у 25 разів, золота – у 35 разів), так й інших дорогоцінних металів зокрема (срібла, платини, паладію). Аналітики американського банку [2] прогнозують, що ціна золота перетне позначку 2000 доларів за унцію, і воно стане єдиним засобом збереження вартості під час сильного економічного спаду.

Зараз ціна золота знаходиться майже на найвищому рівні за останнє десятиліття, що зі слів аналітиків [2] відбулось внаслідок проведення антикризових заходів в усьому світі. Отже, питання дослідження обсягів світового виробництва та попиту, вивчення кон'юнктури сучасного ринку золота, його тенденцій розвитку в умовах глобальної епідемії становить актуальність проблеми цього дослідження.

Формулювання мети та завдань статті

Метою статті є оцінка динаміки цін на золото, виявлення тенденцій та прогнозів аналітиків, які властиві світовому ринку золота, та факторів, що впливають на ринок золота в період пандемії. Завданнями цієї статті є вивчення впливу основних факторів ціноутворення золота в умовах пандемії; дослідження ролі золота як фінансового активу; аналізу світового попиту на золото секторами ринку кінця 2019 р. – початку осені 2020 р. загалом у світі та в Україні зокрема. Також, одним з важливих завдань є дослідження динаміки цін і коливань попиту в залежності від економічної ситуації в країні. Необхідно висвітлити переваги золота для інвесторів на відміну від нестабільних валют та цінних паперів та на відміну від інших дорогоцінних металів під час кризи через епідемію COVID-19, а також розглянути проблеми економічних наслідків впливу епідемії на окремі аспекти фінансово-грошової системи як України, так і інших провідних країн світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Значення золота як важливого інструмента інвестування постійно привертало увагу вчених, серед зарубіжних дослідників варто виділити П. Бернстайна [3], Д. Грайса [4] та ін. Українські фахівці досліджують ситуацію щодо процесів становлення та розвитку ринку золота в Україні. Зокрема, питання щодо тенденцій розвитку сучасного ринку жовтого металу знаходяться у полі зору таких вітчизняних вчених як В. Борошкевич [5], А. Брівко, Н. Нежива О. Дудчик [6] та ін. Вченими Н. Бодрова [7], М. Диба [8], О. Михайловський [9], А. Олексин, Н. Савчук [10], В. Василенко, А. Федорчук [11] розглядається динаміка цін на ринку золота, дохідність його інструментів та визначники ціноутворення на ринку цього дорогоцінного металу. Також, існує низка брокерських компаній, які займаються безперервним підрахунком статистичних показників ринку золота: InstaForex [12], Кит Финанс Брокер [13], World Gold Council [14]. Однак, незважаючи на достатню кількість публікацій, постає необхідність у вивченні дії факторів впливу на ціну золота, сучасної динаміки цін та попиту на золото та виявленні тенденцій, які властиві світовому ринку жовтого металу в економічно складний для світу період пандемії.

Виклад основного матеріалу

COVID-19 вплинув на громади, підприємства та організації глобально, ненавмисно впливаючи на фінансові ринки та глобальну економіку. Некоординовані реакції та блокування уряду призвели до порушення ланцюга поставок. У Китаї обмеження блокування суттєво зменшили виробництво товарів із заводів, тоді як політика карантину та самоізоляції знизилася споживання, попит та використання продуктів та послуг. Оскільки COVID-19 прогресував, пандемія в значній мірі вплинула на фондовий ринок [1]. Окрім зриву ланцюга постачань, постраждав і ринок капіталу, зокрема, у США індекси фондового ринку S&P 500, Dow Jones Industrial Average та Nasdaq різко впали з початку пандемії COVID-19 (березень 2020 року), поки уряд США не забезпечив The Coronavirus Aid, Relief, and Economic Security (CARES), ці індекси знизились на 7,3, 7,73 % та 7,33 %

відповідно. Крім того, дохідність 10-річних облігацій казначейства США впала до 0,67 % [2]. На азійських ринках та сама закономірність (дохідність облігацій Китайської Shanghai Composite, гонконгської Hang Seng та південнокорейської KOSPI спочатку знизилася, а їхні запаси зросли завдяки урядовій підтримці). Прибутковість облігацій деяких європейських країн знизилася, досягнувши рівня ринкового стресу, який зазнав кризи єврозони 2011–2012 рр. [1, 2].

Науковцями вже давно визначено чинники впливу на ціноутворення золота [5–10]:

- 1) вартість видобутку жовтого металу (спостерігається постійне зростання витрат на видобування);
- 2) зміни валютних курсів, цін на нафту та фондових індексів (найбільший вплив мають долар США та швейцарський франк);
- 3) динаміка цін на інші дорогоцінні метали (срібло, платина, паладій);
- 4) зміни у законодавстві щодо обмежень на укладення угод з дорогоцінними металами;
- 5) коливання економіки у міжнародному масштабі;
- 6) попит на дорогоцінні метали в різних галузях промисловості (ювелірна, стоматологія);
- 7) інвестиційний клімат у світі тощо.

Інвесторам при здійсненні капіталовкладень у жовтий метал ці чинники є дуже важливими щоб застрахуватися від нестабільності як економічної, так і політичної, знизити рівень ризику, спрогнозувати ріст попиту на золото. Існує чотири форми вкладення коштів – злитки, інвестиційні золоті монети, депозити, ювелірний сектор.

Варто зазначити, що за 2020 рік порівняно з попереднім структура розподілу золота за секторами у другому кварталі дуже змінилась, що відображено у табл. 1 та на рис. 1, 2. Зокрема, розподіл золота 2019 р. зображено на рис. 1. Найбільшу частку, майже половину загального обсягу, займає ювелірний сектор – 47 %, на другому місці (третина обсягу) інвестиції – 26 %, державні банки та міжнародні інституції – 20 %, найменшу частку займає стоматологія та промисловість – 7 % [14].

Таблиця 1

Обсяги світового попиту на золото 2019–2020 рр. за секторами

Показники	II кв. 2019	II кв. 2020	Напрямок зміни попиту	Відносна зміна, %
Загальний попит на золото, т	1 136,9	1 015,7	▼	-11
Ювелірна галузь	529,6	251,5	▼	-53
Промисловість та стоматологія	80,7	66,6	▼	-18
Інвестиції	295,0	582,9	▲	98
Державні банки та міжнародні фінансові організації	231,7	114,7	▼	-50

Джерело: сформовано на основі [14].

У другому кварталі 2020 року розподіл золота змінився (рис. 2), тепер найбільшу частку (більше половини загального обсягу) займають інвестиції – 48 %, на другому місці (третина обсягу) – ювелірна галузь (25 %), державні банки та міжнародні інституції – 11 %, найменшу частку продовжує займати стоматологія та промисловість – 7 % [14].

З огляду на вищенаведене, можна погодитись з вітчизняними фахівцями [5–8], які зазначають, що традиційно ціни на золото зростають при посиленні економічної невизначеності, а знижуються, в умовах стабільного зростання міжнародної економіки.

Рис. 1. Світовий розподіл золота у другому кварталі 2019 року, %

Джерело: сформовано на основі [14].

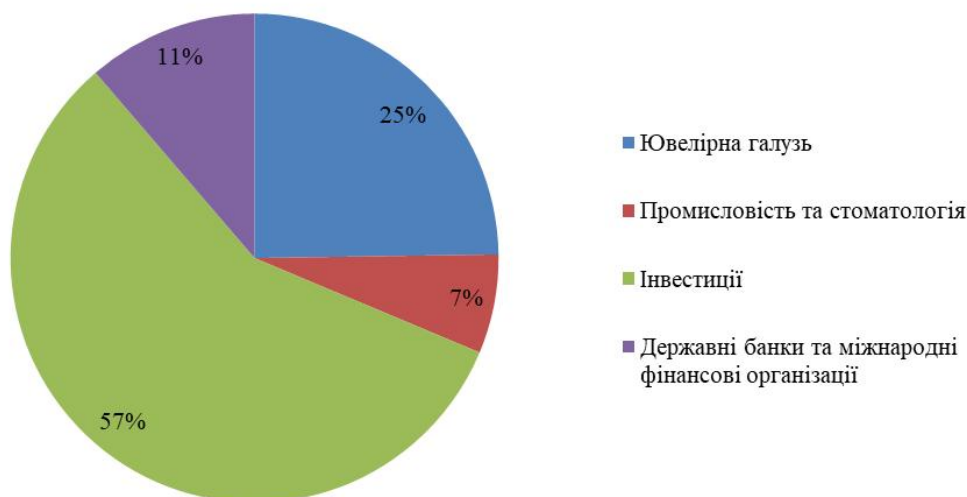

Рис. 2. Світовий розподіл золота у другому кварталі 2020 року, %

Джерело: сформовано на основі [14].

Отже, в другому кварталі 2020 року спостерігалася тенденція різкого зростання попиту на інвестиції в золото, зокрема у вигляді злитків і монет, та зниження привабливості ювелірного сектору порівняно з 2019 роком. Під час кризи, внаслідок епідемії інвестори вбачають в дорогоцінному металі надійнішу альтернативу на протипагу нестабільним валютам та цінним паперам.

Варто зазначити, що сьогодні інвестори виокремлюють такі основні переваги золота [9, 10]:

- 1) висока ліквідність (золото може бути конвертованим на фінансовому ринку у короткий термін, на протипагу деяким цінним паперам);
- 2) резервний засіб (накопичення золота державними банками з метою забезпечення грошей);
- 3) незалежність (вартість золота перебуває під впливом низки чинників, однак його цінність в ролі платіжного засобу є незмінною);
- 4) диверсифікація активів (золото захищає інвестиційний портфель від цінних коливань);
- 5) надійність та стабільність (цінність золота як способу вкладення грошей).

Історична роль золота як грошового еквівалента допускає коливання в його ціні залежно від стадії економічного стану окремої країни чи світу загалом. Динаміку світових цін на золото з січня 2010 року по січень 2020 зображено на рис. 3.

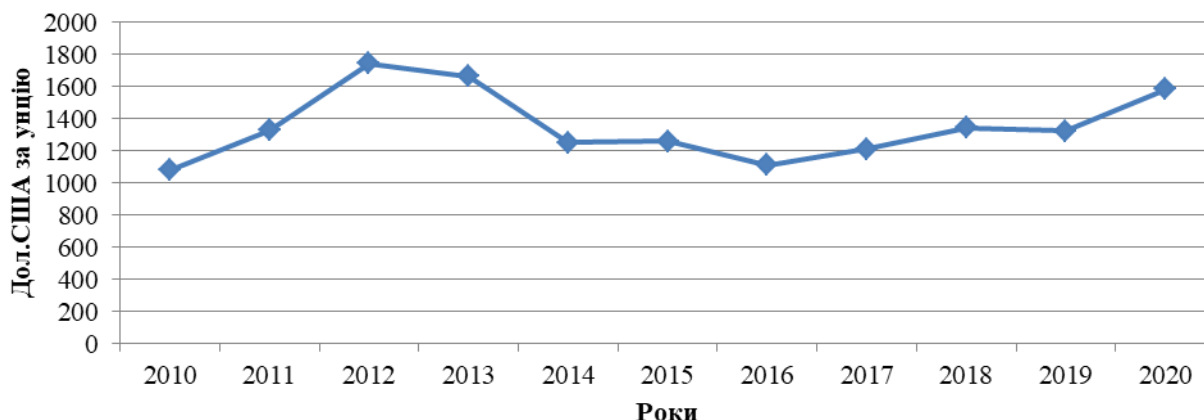

Рис. 3. Світові ціни на золото, дол. США за унцію у 2010–2020 рр.

Джерело: сформовано на основі [14].

Найбільші зміни та стрімкий ріст ціни на золото розпочався з початку 2020 року, коли ціна на золото склала 1584,2 дол. США за унцію (рис. 4) [14]. Однак вже за три місяці ціна на золото оновила десятирічний рекорд зростання вартості за один день на тлі паніки на фондовому ринку через коронакризу. Зазначимо, що в кінці березня (ціна золота 25 березня на нью-йоркській біржі COMEX становила \$1654,32 за унцію [15]) котирування після різкого падіння і тривалого застою злетіли відразу на 6 %. Такого різкого збільшення вартості за день не спостерігалось з березня 2009 р. У грошовому вираженні золото додало відразу \$93,2. Подібного зростання вартості жовтого металу не було за всю історію спостережень – з листопада 1984 р.

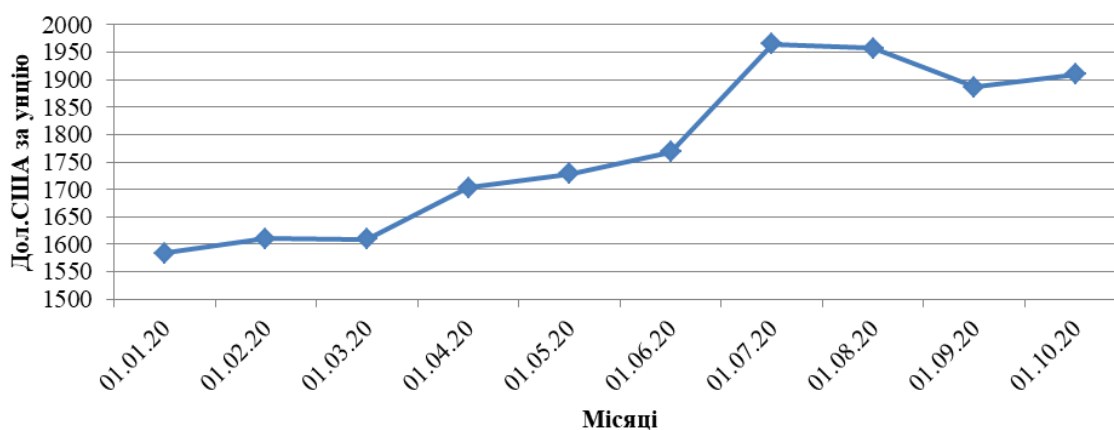

Рис. 4. Світові ціни на золото, дол. США за унцію 2020 року

Джерело: сформовано на основі [14]

Однак, на цьому зростання не зупинилося і в вже в липні ціни на золото знову досягли свого максимуму (1964,9 дол. США за унцію [15]). Це пов'язано з зупинкою копалень по всьому світу і заходами Федеральної резервної системи США щодо підтримки світової економіки на тлі поширення коронавірусу. Однак, тенденція збільшення вартості золота, яка спостерігалася до липня 2020 року, змінила свій тренд і показала уповільнення, яке нарешті почало стабілізуватися. Більшість фахівців [5–10] пов'язують це із застосуванням урядами економічних важелів.

Варто також розглянути обсяг золотовалютних резервів України в динаміці з кінця 2019 р. і до початку осені 2020 року. На рис. 5. можна помітити, що резерви, також, мають тренд до зростання в складних економічних умовах пандемії, адже саме вони виступають страховкою та гарантом забезпечення національної валюти в країні.

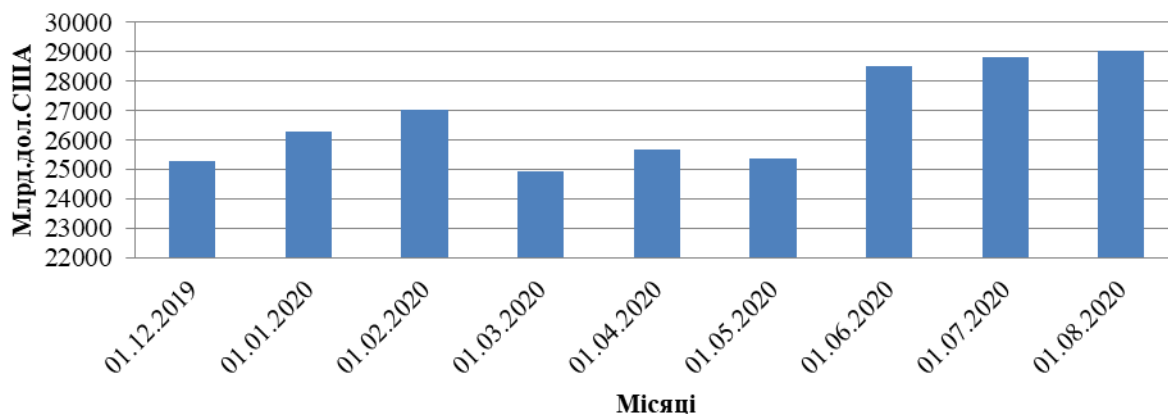

Рис. 5. Динаміка золотовалютних резервів України, млрд. дол. США 2019–2020 рр.
Джерело: сформовано на основі [16]

Висновки

Отже, на основі проведеного у роботі дослідження з врахуванням доробку закордонних та вітчизняних експертів [3, 8–10], варто виокремити низку основних економічних факторів, які впливатимуть на ринок золота в майбутньому, зокрема, це: грошова кредитна політика провідних держав, обсяги видобутку дорогоцінного металу, темпи інфляції, обсяги попиту з боку найчисленнішої держави світу (Китай) та різних інших світових інвесторів, ціна на енергоресурси, інші економічні та соціально-політичні фактори. На вартість золота зараз сильно впливає зупинка заводів золотодобувних компаній по всьому світу, що вносить свою лепту в паніку інвесторів. Виходячи з того, що частка золота в інвестиційних портфелях більшості учасників на ринку дорогоцінних металів підвищується, можна прогнозувати подальше бурхливе зростання ціни золота.

Перспективи подальших досліджень

Обізнаність у цій сфері дозволить на основі економічної оцінки факторів ціноутворення золота в умовах пандемії прогнозувати тенденції та допоможе обрати ефективні форми інвестування в резервну валюту тощо. Аналіз внутрішнього ринку золота дозволить прогнозувати ціну на золото в короткостроковій перспективі на період 2020–2021 рр. та визначити основні фактори, що впливають на коливання цін на золото, а також форми інвестицій, які є перспективними на ринку золота. Аналіз золотовалютних резервів провідних країн світу, в свою чергу, дозволить визначити їх обсяг, тенденції та фактори, що зумовлюють їх динаміку протягом останнього десятиліття.

Список літератури

1. Baldwin R. Economics in the Time of COVID-19 / R. Baldwin, B. W. di Mauro. London: CEPR Press VoxEU.org eBook, 2020. 123 с.
2. Офіційний сайт Bank of America [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.bankofamerica.com>.
3. Бернстайн П. Власть золота. История наваждения / П. Бернстайн ; [пер. с англ.]. М. : ОлимпБизнес, 2004. 212 с.
4. Грайс Д. Ринок золота оздоровився [Електронний ресурс] / Д. Грайс. Режим доступу: <http://www.firtka.if.ua/?action=show&id=34811>.
5. Боришкевич В. Золото в современной экономике // Бизнес Информ. 2014. № 1. С. 256–261.
6. Дудчик О. Ю. Инвестування в золото: переваги та недоліки / О. Ю. Дудчик, А. В. Бривко, Н. Ю. Нежива // Молодий вчений. 2013. № 2 (02). С. 22–26.
7. Бодрова Н. Світові ринки дорогоцінних металів: сучасний стан та основні чинники впливу / Н. Бодрова // Вісник НБУ. 2011. № 7. С. 26–32.
8. Дибя М. І. Класифікація та функції банківських металів / Дибя М. І., Василенко В. В. // Зб. наук. пр. Національного університету державної податкової служби України. 2012. № 1. С. 101–110.

9. Михайловський О. В. Трансформація функцій золота у сучасній міжнародній економіці / О. В. Михайловський // Актуальні проблеми економіки. 2011. № 12. С. 230–237.
10. Савчук Н. Ринок золота: сучасний стан і перспективи розвитку / Савчук Н. // Ринок цінних паперів України : Вісник Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку. 2009. № 1–2. С. 19–24.
11. Федорчук А. Високосний фініш / А. Федорчук 2016. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua>.
12. Онлайн трейдинг “InstaForex.com” [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.instaforex.com/ua>.
13. Офіційний сайт брокерської компанії Росії “Кит Финанс Брокер” / Аналітика [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://brokerkf.ru/page/o_kompanii.
14. Сайт World Gold Council [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.gold.org>.
15. Онлайн трейдинг. Товарна біржа COMEX [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://equity.today/birzha-comex.html>.
16. Офіційний сайт Мінфіну. Золотовалютні резерви (ЗВР) України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/assets>.

References

1. R. Baldwin, B. W. di Mauro. (2020). Economics in the Time of COVID-19. London: CEPR Press VoxEU.org eBook.
2. Bank of America. (2020). Official web-site. Retrieved from <https://www.bankofamerica.com/> (accessed 30 September 2020).
3. Bernstein P. (2004). Vlast zolota. Ystoryia navazhdenyia [Power of gold. Glamor history]. M.: OlympByznes.
4. Hrais D. (2020) Rynok zolota ozdorovyvsia [The gold market has recovered]. Retrieved from <http://www.firtka.if.ua/?action=show&id=34811> (accessed 29 September 2020).
5. V. Boryshkevych (2014). Zoloto v sovremennoj ekonomyke [Gold in the modern economy]. *Biznes Inform [Business Inform]*. 1. 256–261.
6. Dudchuk O. Iu. Brivko A. V., Nezhyva N. Iu. (2013). Investuvannia v zoloto: perevahy ta nedoliky [Investing in gold: advantages and disadvantages]. *Molodyy vchenyj [Young Scientist]*. 2. 22–26.
7. Bodrova N. (2011) Svitovi rynky dorohotsynnykh metaliv: suchasnyi stan ta osnovni chynnyky vplyvu [World precious metals markets: current status and main factors of influence]. *Visnyk NBU [The Visnyk of the National Bank of Ukraine]*. 7. 26–32.
8. Dyba M. I., Vasylenko V. V. (2012) Klasyfikacija ta funktsiji bankivskykh metaliv [Classification and functions of bank metals]. *Zbirnyk naukovykh pracj Nacionaljnogho universytetu derzhavnoji podatkovoji sluzhby Ukrainy [Collection of scientific works of the National University of the State Tax Service of Ukraine]*. 1. 101–110.
9. Mykhailovskyi O. V. (2011). Transformatsiia funktsii zolota u suchasni mizhnarodni ekonomitsi [Transformation of gold functions in the modern international economy]. *Aktualjni problemy ekonomiky [Current economic problems]*. 12. 230–237.
10. Savchuk N. (2009). Rynok zolota: suchasnyi stan i perspektyvy rozvytku. Rynok tsynnykh paperiv Ukrainy [Gold market: current status and prospects]. *Vіsник Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку [The Visnyk of the State Commission on Securities and Stock Market]*. 1–2. 19–24.
11. Fedorchuk A. (2016). Vysokosnyi finish [A leap finish]. Retrieved from: <http://gazeta.dt.ua> (accessed 29 September 2020).
12. InstaForex (2020). Official web-site. Retrieved from: <https://www.instaforex.com/ua> (accessed 29 September 2020).
13. Kyt Fynans Broker [Kit Finance Broker] (2020). Official web-site. Retrieved from http://brokerkf.ru/page/o_kompanii (accessed 02 October 2020).
14. World Gold Council (2020). Official web-site. Retrieved from: <http://www.gold.org> (accessed 02 October 2020).
15. Commodity exchange Comex. (2020). Official web-site. Retrieved from: <https://equity.today/birzha-comex.html> (accessed 02 October 2020).
16. Zolotovaliutni rezervy Ukrainy [Gold and foreign exchange reserves of Ukraine] (2020). Ministry of Finance of Ukraine official web-site. Retrieved from: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/assets/> (accessed 05 October 2020).

NOWADAY TRENDS IN GOLD PRICING UNDER THE COVID-19 PANDEMIC

© *Dvulit Z. P., Omelianchuk A. B., 2020*

This article analyzes the dynamics of gold yield for the period 2010 – 2020 in the world market in general and in Ukraine in particular. The problems of economic consequences of the pandemic impact (COVID-19) on certain aspects of the financial and monetary system of Ukraine and the leading countries of the world are studied in detail. The role of gold as a financial asset in retrospect and at the present stage of development of the world economy is studied. The article highlights the main advantages of gold for investors in contrast to volatile currencies and securities and in contrast to other precious metals, in particular (silver, platinum, palladium) during the crisis due to the COVID-19 epidemic. The problems of economic consequences of the epidemic's impact on certain aspects of the financial and monetary system of both Ukraine and other leading countries of the world are considered in detail. This article also examines the state of the modern gold market in order to identify its development trends in the global epidemic and the ability to predict the price of gold in the short term for 2020–2021. The volumes of Ukraine's gold and foreign exchange reserves are analyzed from the end of 2019 to September 2020. In turn, the analysis of Ukraine's gold and foreign exchange reserves allowed to identify trends in their dynamics and factors that characterize their changes over the past decade and since the COVID-19 pandemic. Conclusions are made on the main trends in gold pricing in the world market of yellow metal in the economically difficult period of the pandemic. Conclusions were also made on the main economic factors that will affect the gold market in the future, in particular: monetary policy of leading countries, precious metal production, inflation, demand from the world's largest country (China) and various other world investors, price of energy resources, other economic and socio-political factors. The article also states that it is possible to predict a further rapid rise in the price of gold, given that the share of gold in the investment portfolios of most participants in the precious metals market is increasing.

Key words: pricing, financial assets, pandemic, gold and foreign exchange reserves, economic crisis, economic consequences, gold, precious metals.